

Region Skånes uppdrag för hälso- och sjukvård 2019

Förord

Jag är både stolt och ödmjuk inför mitt nya uppdrag som ordförande i hälso-och sjukvårdsnämnden.

Skånsk sjukvård håller hög medicinsk kvalitet, både i nationella och internationella mätningar. Men samtidigt finns det stora utmaningar. Verksamheten dras med stora ekonomiska underskott. Tillgängligheten behöver bli bättre och väntetiderna kortare. En ökande befolkning, med en större andel äldre, ställer också krav på en upprustning av sjukvården, nya arbetssätt och en ökad digitalisering.

Vi har ett spännande år framför oss.

Under 2019 inleder vi en historiskt stor satsning på den skånska primärvården. Primärvårdens roll som första linjens hälso- och sjukvård ska stärkas. Till den skånska primärvården räknas vårdcentraler, barnvårdscentraler, barnmorskemottagningar, familjecentraler, ungdomsmottagningar, psykoterapimottagningar och MMS-mottagningar. Att stärka primärvården är en viktig del i utvecklandet av framtidens hälsosystem och avgörande för att avlasta akutsjukhusen och öka tryggheten för patienterna.

Ingen patient ska behöva vänta oskälig tid på vårdens insatser. Därför kommer hälso- och sjukvårdsnämnden att komma med förslag på hur en regional tillgänglighetsatsning med ekonomiska incitament kan se ut. Tillgängligheten ska ses som en helhet och omfatta allt från första kontakt till återbesök. En ökad grad av samverkan mellan förvaltningar och de vårdgivare vi har avtal med är viktigt.

Region Skånes kompetenta och engagerade medarbetare är sjukvårdens viktigaste resurs. Att förbättra arbetsmiljön för dem som arbetar inom den skånska vården är därför av hög prioritet. Läkare, sjuksköterskor och övrig vårdpersonal ska trivas på sin arbetsplats och vilja rekommendera Region Skåne som arbetsgivare. Bara då kan skånsk sjukvård utvecklas och ge patienterna den goda omsorg de har rätt till.

Skåningarna har rätt att förvänta sig en god och tillgänglig vård med hög kvalitet. Jag ser fram emot att tillsammans med mina kollegor i nämnden och i nära dialog med sjukhusstyrelserna arbeta med de utmaningar som skånsk hälso- och sjukvård står inför.

Gilbert Tribo (L)

Ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden

FÖRORD	2
REGION SKÅNES UPPDRAG FÖR HÄLSO- OCH SJUKVÅRD, OMFATTNING OCH INRIKTNING.....	4
INLEDNING	4
SKÅNSKA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN SKA UTVECKLAS	5
NÖJDA MEDBORGARE SKA VARA VÄGLEDANDE	6
EN SERVICEINRIKTAD VERKSAMHET MED HÖG KVALITET	7
TILLGÄNGLIG HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	7
PERSONCENTRERAD VÅRD	8
HÄLSOINRIKTAD HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	10
JÄMLIK HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	11
SÄKER HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	12
KUNSKAPSBASERAD VÅRD	13
EFFEKTIV HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	14
TANDVÅRD.....	15
PRIORITERADE OMRÅDEN.....	16
Primärvård	16
Psykisk hälsa	18
Akutsjukvård.....	19
Cancervård	20
Förlossnings-, neonatalvård och kvinnors hälsa	20
EN DRIVANDE UTVECKLINGSAKTÖR	21
KLINISK FORSKNING.....	21
NATIONELL HÖGSPECIALISERAD VÅRD SKA FORTSATT UTVECKLAS	22
DIGITALISERING FÖR FRAMTIDENS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	23
MILJÖ	23
ATTRAKTIV ARBETSGIVARE	23
DEN FRAMTIDA KOMPETENSFÖRSÖRJNINGEN SKA SÄKRAS.....	23
LÅNGSIKTIGT STARK EKONOMI	24

Region Skånes uppdrag för hälso- och sjukvård, omfattning och inriktning

Inledning

Målet för Hälso- och sjukvården anges i 2§ Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ”Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården.”

Region Skånes uppdrag är att främja hälsa, hållbarhet och tillväxt tillsammans med andra aktörer. Samverkan med kommunal hälso- och sjukvård sker i enlighet med avtal om ansvarsfördelning mellan Region Skåne och de skånska kommunerna.

Region Skåne ska erbjuda en god hälso – och sjukvård, tandvård inkluderat. I enlighet med gällande lagstiftning ska vård, utifrån behov och medicinska prioriteringar, erbjudas personer folkbokförda i Skåne¹, personer från andra landsting, personer mer skyddade personuppgifter, asylsökande och papperslösa och personer från andra länder.

Region Skånes uppdrag för hälso- och sjukvård bygger på Regionfullmäktiges beslut om [Verksamhetsplan och budget 2019 med plan för 2020-2021](#). I denna anges Region Skånes vision, verksamhetsidé, värdegrund och strategiska mål. Region Skånes uppdrag för hälso- och sjukvård beskriver mål och inriktning samt prioriterade områden. Samtliga verksamheter finansierade av Region Skåne ska arbeta utifrån detta². All verksamhet ska i övrigt fortsatt bedrivas enligt tidigare uppdrag och/eller beslut.

Uppföljningen av Region Skånes uppdrag för hälso- och sjukvård sker i månadsrapporter, delårsrapporter och årsredovisningar i form av verksamhetsberättelser. Uppföljningen ska ske utifrån ett huvudmannaperspektiv och utgå från vad som är av värde för patienten. Resultat ska användas för lärande och underlag för förbättringsarbete. Uppföljningen av hälso- och sjukvårdens resultat 2019 inriktas på de övergripande målen samt delmål som fastställs i Region Skånes uppdrag för hälso- och sjukvård. Dessa mål följs upp med ett antal utvalda indikatorer. Indikatorer som ingår i uppföljningen av Region Skånes uppdrag för hälso- och sjukvård beskrivs i bilaga *Uppföljning Hälso- och sjukvård 2019*. Ytterligare områden kan bli aktuella för uppföljning under året.

Indikatorer och målnivå beskrivs i detalj i [Region Skånes Indikatorbibliotek](#) (IB)³. Resultaten redovisas i [Region Skånes Kvalitetsapplikation](#) och [Kvalitetsportal](#).

Vårdkvalitet redovisas enligt uppföljningsplan⁴. Vid tecken till avvikelser inom ett specifikt område ska fördjupad uppföljning göras. Tillgänglighet, produktion och ekonomi ska

¹ Folkbokförda i Skåne finansieras av Region Skåne, övriga grupper via det landsting personen är folkbokförd i, statsbidrag eller egen finansiering. <http://vardgivare.skane.se/patientadministration/vard-inomutom-landet/>.

² Styrning av verksamheter som bedrivs enligt lagen om läkarvårdsersättning (LOL), lagen om fysioterapiersättning (LOF), lagen om valfrihetssystem (LOV) samt upphandlad vård i enlighet med lagen om upphandling (LOU), sker i särskild ordning.

³ I [Indikatorbiblioteket](#) framgår respektive indikatorns nummer (Nr i IB), målnivå och mätmetod mm. Målnivåer avser Skånenivå.

⁴ <https://vardgivare.skane.se/uppfoljning/>

redovisas varje månad. Vid större avvikelse ska åtgärdseskalering användas vilket ytterst kan innebära att uppdraget avslutas/flyttas.

Skånska hälso- och sjukvården ska utvecklas

Hälso- och sjukvården har, och har haft, en positiv medicinsk och medicinteknisk utveckling. Allt fler botas eller lever länge med kronisk sjukdom. Demografin ändras, det utvecklas nya kunskaper, och förutsättningar förändras. Detta ställer krav på utveckling för att klara uppgiften att tillgodose behovet av hälso- och sjukvård. Kvalitet och effektivitet är viktiga framgångsfaktorer. Hälso- och sjukvården ska erbjuda sammanhållen vård och vård i rimlig tid. Region Skånes värdegrund, välkommande, drivande, omtanke och respekt, ska ligga till grund för allt hälso- och sjukvårdsarbete.

Omställningen i Region Skåne – Bättre hälsa för fler

De närmsta åren ska framtidens hälsosystem utvecklas genom ett omställningsarbete med målbilden *Bättre hälsa för fler*. Det innebär fokus på utveckling av nära vård och digitala tjänster och metoder, samt införande av Skånes digitala vårdssystem (SDV). I första hand är det nya arbetssätt som ska införas. Effektmål för omställningen är bättre befolkningshälsa, bättre upplevelse för patienter och medborgare, bättre kvalitet, ökad tillgänglighet och effektiva processer.

Den nära vården

Vården ska utföras nära patienten, nära ur såväl geografisk som relationell synvinkel. Den nära vården behöver också vara lättillgänglig. Den digitala utvecklingen kan ge begreppet närhet en ny dimension och möjliggöra närhet på distans och dessutom möjliggöra alltmer avancerad vård utanför sjukhusen. Utveckling av den nära vården är ett viktigt utvecklingsarbete, som alla verksamheter ska bidra till.

Primärvård som första linjens nav

Primärvården ska bli ett tydligt nav och första linje, och utgöra grunden för en god och nära vård. Detta kräver ökad samverkan mellan primärvård, sjukhus och kommun samtidigt som ett ökat fokus på förebyggande insatser behövs. I omställningsarbetet till den nära vården är AKO Skåne⁵ en viktig brygga mellan vårdcentraler och specialiserad sjukvård och ska stärkas. Vårdcentralerna kommer att behöva rustas för att bland annat möta behoven och åtaganden i enlighet med hälso- och sjukvårdsavtalet samt de krav som den förstärkta vårdgarantin innebär. Den förstärkta vårdgarantin är ett led i arbetet med att omstrukturera hälso- och sjukvården.

Digitalisering skapar möjligheter

Utveckling av digitala tjänster är en viktig del i utveckling av framtidens hälsosystem. Region Skåne ska aktivt delta i utveckling av nationella e-tjänster och implementera nya och redan tillgängliga e-tjänster med hög prioritet. Digitala tjänster ska också användas som en möjlighet att utveckla och se över processer och arbetssätt för att skapa en effektiv vård med hög tillgänglighet och god kvalitet

För att tillvarata digitaliseringens möjligheter behöver vårdens verksamheter göra ett omställningsarbete och utveckla nya arbetssätt. Verksamhetsutveckling ska genomföras utifrån de möjligheter nya digitala lösningar ger. Utvecklingen av nya e-tjänster för ökad tillgänglighet och patientdelaktighet fortsätter under 2019. Införandet av Skånes digitala

⁵ AKO - Allmänläkarkonsult organisation

vårdssystem (SDV) skapar nya förutsättningar och möjligheter, exempelvis bättre beslutsstöd, vilket är en förutsättning för att kunna möta behoven och tillgodose en god och säker vård.

Investeringar för framtiden

Omfattande byggprojekt pågår vid flera sjukhus vilket ställer krav på engagemang och arbetsinsats. Moderna lokaler och nya digitala lösningar förväntas ge bra förutsättningar för en god, personcentrerad och effektiv vård. Projektperioden är dock utmanande då verksamheterna ska tillgodose behoven av hälso- och sjukvård samtidigt som pågående projekt kan komma att försvåra förutsättningarna för att producera vård.

För att klara omställningen och utvecklingen framöver krävs systematisk och målinriktad verksamhetsutveckling och koordinering av de många projekt och insatser som pågår. Förändringsledning och förbättringskunskap samt kunskap om hållbar förändring och framtidsvisioner är viktiga framgångsfaktorer.

Förändringar i hälso- och sjukvårdens organisation

Att se Region Skåne som ett sammanhållet sjukvårdssystem blir än viktigare när regionen står inför stora investeringar. Det finns också högre krav än tidigare på att utnyttja befintliga vårdplatser och kapacitet på ett sådant sätt att medborgarna kan erbjudas en tillgänglig och effektiv vård med hög kvalitet. Hälso- och sjukvårdens organisation ska genomgå förändringar. Region Skånes sjukhus ska styras av sjukhusstyrelser. Ansvaret för kostnadskontroll tydliggörs, och styrelsernas förtroendevalda ger möjlighet till ökad närhet mellan medborgare och vården. Medborgardialoger underlättas och sjukhusens behov och förutsättningar i arbetet med att utveckla den nära vården samt digitalisering tydliggörs.

Nöjda medborgare ska vara vägledande

Region Skånes övergripande mål *nöjda medborgare* ska vara vägledande i allt som görs. För att nå detta mål ska alla verksamheter arbeta utifrån de strategiska målen; en serviceinriktad verksamhet med hög kvalitet, en drivande utvecklingsaktör, attraktiv arbetsgivare samt långsiktigt stark ekonomi.

Den demografiska utvecklingen och den förändrade åldersstrukturen ställer nya krav på hälso- och sjukvården. En ökande befolkning har sammantaget lett till ökade behov framför allt inom tandvård, primärvård, mödrahälsovård, barnsjukvård, förlossningsvård och vård vid psykisk ohälsa.

De svårast sjuka, kroniskt sjuka, äldre och andra sköra är prioriterade grupper i hälso- och sjukvården samt tandvården. Prioriterade områden enligt den politiska viljeinriktningen under planperioden är *psykisk hälsa, förlossningsvård, neonatal vård och kvinnors hälsa* vilka inkluderas i statliga överenskommelser med riktade statliga medel, samt *primärvård, akutsjukvård och cancervård*. Även *prevention, rehabilitering, intensivvård, rörelseorganens sjukdomar, palliativ vård och njurmedicin* är prioriterat vilket beskrivs under God vårdområdena.

En serviceinriktad verksamhet med hög kvalitet

Hälso- och sjukvården i Region Skåne ska vara *tillgänglig, personcentrerad, hälsoinriktad, jämlik, säker, kunskapsbaserad* och *effektiv*. Alla verksamheter ska sträva efter en sammanhållen vård anpassad efter patientens behov.

Ett antal kvalitetsområden, beskrivna i Region Skånes kvalitetsapplikation, följs upp med utvalda indikatorer grupperat inom respektive område. Målsättning 2019 är att samtliga kvalitetsområden inom hälso- och sjukvård, ska ha en positiv utveckling i måluppfyllelse och minst hälften av indikatorerna inom respektive område ska nå högsta målnivå. På lång sikt ska måluppfyllelse nås i samtliga områden.

Övergripande mål

Samtliga Region Skånes kvalitetsområden ska ha en positiv utveckling och minst hälften av indikatorerna inom respektive område ska nå högsta målnivå⁶

Tillgänglig hälso- och sjukvård

Tillgänglig hälso- och sjukvård innebär att ingen patient ska behöva vänta oskäligt lång tid på de vårdinsatser som hen behöver.⁷

Tillgänglig hälso- och sjukvård	
Övergripande mål	Delmål
God tillgänglighet till hälso- och sjukvård	Följsamhet till vårdgarantin inklusive förstärkt vårdgaranti i primärvård
	Öka tillgänglighet till specialistvård avseende besök samt operation/åtgärd

Inriktning

Tillgängligheten till den skånska vården ska vara god. Standardiserade vårdförlopp inom cancervården är exempel på framgångsrikt arbetssätt som kortar ledtider. Erfarenheterna från dessa kan användas för införande inom andra områden. Tillgänglighetsutmaningar finns inom många områden och för att uppnå bättre tillgänglighet krävs insatser på flera fronter.

Följsamhet till vårdgarantin inklusive förstärkt vårdgaranti i primärvård

Vårdgarantin i primärvård stärks 2019 vilket innebär att en medicinsk bedömning ska göras av legitimerad sjukvårdspersonal inom tre dagar. Detta ställer krav på utvecklad registrering, uppföljning och förändrat arbetssätt inom primärvården. Automatiserad och kontinuerlig mätning av den förstärkta vårdgarantin ska utvecklas.

⁶ I den regionala applikationen för kvalitetsuppföljning ska indikatorer inom respektive område nå högsta målnivån i 50 procent eller mer, det innebär att minst hälften av de ingående indikatorerna inom respektive område ska vara grönmarkerade.

⁷ [Tillgänglighet i vården SKL](#)

Ökad tillgänglighet till specialistvård avseende besök samt operation/åtgärd

Tillgång till diagnostiska undersökningsmetoder är en viktig del i vårdkedjan för att patienten ska få rätt diagnos och därmed rätt omhändertagande. Problem med tillgänglighet till bild- och funktionsdiagnostik fördröjer diagnostik och patientens vårdförlopp. Det finns även tillgänglighetsutmaningar inom andra områden, exempelvis inom cancerkirurgi, rörelseorganens sjukdomar, psykiatri, barnfetma, dialys, ablation⁸, bedömning och behandling av bäckenbottenbesvär samt sköldkörtel- och halsmandeloperationer. Inom dessa områden ska verksamheterna vidta åtgärder för att förbättra tillgängligheten. Det är av stor vikt att planerings- och väntelistor hålls aktuella och att patienter som väntar erhåller fortlöpande information. Verksamheterna ska planera efter behovet och minimera ombokningar genom framförhållning i schema och genom att boka tider i samråd med patienten. Rutiner avseende säker och effektiv remisshantering ska förbättras. Verksamheter i offentligt finansierad privat regi och i egen regi i Region Skåne bör samordnas i större utsträckning för att optimalt utnyttja de resurser som finns.

Organisatoriska förutsättningar för bättre tillgänglighet

För att nå optimal användning av tillgängliga resurser krävs minskad personalomsättning och effektiv kompetensförsörjning. Förutsättningar för att sluta avtal med privata aktörer för nyttjande av tex operationssalar, de tider då vård i egen regi regelmässigt inte använder dem, ska utredas. Kontakt med, och bokning av, vård ska kunna ske på flera sätt och utveckling av digitala tjänster är grundläggande för att öka tillgängligheten och göra patienten mer delaktig i sin egen hälsa. Digital tidbokning är under utveckling och ska implementeras som ett alternativ till befintliga kontaktvägar mellan patient och vården. För att skapa förutsättningar för vård på rätt nivå för såväl patienten, som för vårdgivaren, ska information om vårdens utbud vara tydlig, aktuell, lätt att hitta och förstå.

Satsning för bättre tillgänglighet

För att uppnå bättre tillgänglighet ska en regional tillgänglighetssatsning med ekonomiska incitament genomföras. Möjligheten att inrätta vårdval inom exempelvis öron-näsa-hals och delar av psykiatri såsom neuropsykiatriska utredningar ska också utredas.

Personcentrerad vård

Personcentrerad vård utgår ifrån patientens upplevelse av situationen samt individens förutsättningar, resurser och hinder.⁹

Personcentrerad hälso- och sjukvård	
Övergripande mål	Delmål
Stärka partnerskapet mellan patient och hälso- och sjukvården	Patientens förtroende för hälso- och sjukvården ska öka genom att upplevelsen av tillgänglighet, bemötande och respekt, information och kunskap samt delaktighet och involvering förbättras
	Ökad användning av de digitala lösningarna
	Utveckla sömlös vårdkedja för patienten utifrån behov

⁸ Ablation är en behandlingsmetod mot olika typer av hjärklappning som används när behandling med läkemedel inte fungerar. Under ingreppet blockeras de elektriska signalerna som orsakar besvären.

⁹ [Centrum för personcentrerad vård](#)

Inriktning

Personcentrerad vård är ett förhållningssätt som innebär att se den enskilda personen samt involvera och anpassa vården efter individens behov, resurser och förutsättningar inom ramen för lagstiftning och grundläggande etiska principer. Enligt patientlagen ska patientens integritet, självbestämmande och delaktighet främjas. Befolkningens upplevda förtroende följs genom Hälso- och sjukvårdsbarometern och patientens upplevelse av vården följs upp via Nationell patientenkät (NPE). Personcentrering är nära kopplat till värderingar, attityder och kultur i hälso- och sjukvården. Det är också ett medel för att uppnå högre kvalitet och effektivitet som behöver genomsyra alla nivåer i hälso- och sjukvårdssystemet. Särskilt fokus ska finnas på att barnets bästa beaktas vid alla beslut och att barn och ungas hälsa samt villkor tydligare blir belysta i uppföljning av hälso- och sjukvården. Vårdens arbete mot våld i nära relationer ska utvecklas genom att fler personer stöttas vid utsatthet.

Perspektivskifte i vården

I vården behöver perspektivskiftet ske - från patient som mottagare av vården till patient som medskapare av sin egen vård, från fragmentisering av vården till helhetsperspektiv och från färdiga lösningar till mer individanpassning med ökat fokus på patientprocessen. För att uppnå en mer personcentrerad hälso- och sjukvård behövs både förändrade arbetssätt och verktyg, liksom utveckling av kultur och organisation. Chefer och ledare på olika nivåer behöver efterfråga, följa upp och skapa förutsättningar för en mer personcentrerad hälso- och sjukvård.

Pågående utvecklingsarbeten

Region Skåne deltar i SIS (Swedish Standard Institute) standardiseringsarbete vilket syftar till att reda ut begrepp, ta fram tydliga riktlinjer för patientdelaktighet i personcentrerad vård och, om möjligt, skapa förutsättningar för att mäta och jämföra patientdelaktighet.

Patientkontrakt är en överenskommelse som ska skapa förutsättningar för att relationen mellan patienten och vården bygger på samskapande och gemensamt ansvar. Patientkontraktet är ett verktyg för förändrat arbetssätt som ska bidra till bättre delaktighet, samordning, tillgänglighet och samverkan. Patientkontraktet består av fyra delar: överenskommelse, fast vårdkontakt, överenskommen tid och sammanhållen plan. Nästa steg ska vara känt för patienten. Berörda verksamheter ska delta i utvecklingsarbetet.

Samverkan med andra aktörer

Samverkan och koordinering med andra aktörer är centralt vid alla vårdinsatser för att patienten ska uppleva vården som sömlös. Återinskrivningar ska minska. En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess ska möjliggöras genom god samverkan mellan olika delar av vården och externa aktörer såsom arbetsgivare, Försäkringskassa, Arbetsförmedlingen och kommunen. Socialdepartementet har tagit fram ett förslag på lag som innebär att landstingen ska erbjuda koordineringsinsatser till patienter som har ett särskilt behov av individuellt stöd för att kunna återgå till arbetslivet.

Digitala lösningar i patientens tjänst

Digitala tjänster är ett verktyg för personcentrerad vård. Digitala lösningar skapar förutsättningar för den enskilde att i större utsträckning kunna ta ansvar för sin hälsa, utifrån sin förmåga och önskan. Utgångspunkten för all e-hälsoutveckling ska vara en personcentrerad vård med fokus på värdet/nyttan för patienten och nytta för vårdens medarbetare.

Hälsoinriktad hälso- och sjukvård

En hälsoinriktad hälso- och sjukvård avser samlade insatser som bidrar till bättre hälsa, för den enskilde och för befolkningen, när det gäller minskad dödlighet och sjuklighet, förbättrad funktionsförmåga, större välbefinnande och högre hälsorelaterad livskvalitet.¹⁰

Hälsoinriktad hälso- och sjukvård	
Övergripande mål	Delmål
Stärka primär- och sekundärprevention inom hälso- och sjukvården	Förbereda införande av riktade hälsosamtal på vårdcentral
	Förbättra sekundärprevention inom hjärta-kärl, diabetes och stroke

Inriktning

De flesta av de stora kroniska sjukdomarna är möjliga att förebygga genom goda levnadsvanor; rökstopp, minskad alkoholkonsumtion, ökad fysisk aktivitet och hälsosamma matvanor. Det krävs ett ännu tydligare perspektivskifte i hälso- och sjukvården. För att uppnå en hälso- och sjukvård där förebyggande arbete ingår som en självklar del krävs fortsatt kunskapsspridning men också förändrade attityder och arbetssätt. Organisering, ledning och styrning är avgörande för att skapa strukturella förutsättningar för ett förebyggande arbete med tydliga uppdrag, tid, resurser och redskap. Hälso- och sjukvårdens olika kontaktytor mot de skånska medborgarna ska, i enlighet med patientlagen, informera om vilka metoder som finns för att förebygga sjukdom eller skada.

Riktade hälsosamtal på vårdcentral

Riktat hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete ska prioriteras för att minska behovet av vårdinsatser i ett längre perspektiv. Riktade hälsosamtal i primärvård har visats vara ett kostnadseffektivt sätt att minska insjuknande och död, men också i att minska sociala skillnader i hälsa. Riktade hälsosamtal bygger på det dialogbaserade samtalet som utgår från individens egen hälsoprofil, vilket skiljer detta från allmänna hälsoundersökningar¹¹. Samtalet föregås av provtagning och ett frågeformulär besvaras. Arbetssätt och val av metod för riktade hälsosamtal på vårdcentral ska fastställas under 2019, och införas 2020.

Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete med fokus på särskilda grupper

Enligt nationella riktlinjer ska det hälsofrämjande arbetet omfatta insatser särskilt för barn och unga, gravida, vuxen som ska genomgå operation samt vuxen med risk. Insatserna ska tydliggöra skyddsfaktorer för god hälsa men även risk för sjukdom och möjliggöra medvetna val för att uppnå bättre hälsa. Insatser för barn och unga behöver initieras och samarbetet med elevhälsan utökas. Skåne ligger över riksgenomsnittet avseende kvinnor som fortsatt röker under graviditeten. Utbildningsinsatser behövs så att vårdgivare kan hänvisa till rätt instans för åtgärd. Regional riktlinje för rökstopp i samband med operation ska tas fram och implementeras. Specialistvård och vårdcentraler ska utveckla sitt samarbete kring tobaks- och alkoholstopp inför operation. Personer med psykisk ohälsa utgör en riskgrupp och arbetet med att förbättra den kroppsliga hälsan hos denna grupp ska fortsätta genom hälsoinriktade insatser. Insatser med naturunderstödd rehabilitering (NUR) ska fortsatt erbjudas personer med stressrelaterad psykisk ohälsa som ett led i förbättrad hälsa och återgång till arbete.

¹⁰ Hälsoinriktad hälso- och sjukvård Region Skåne

¹¹ <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20816/2018-2-4.pdf>

Sekundärprevention vid stroke, hjärtinfarkt och diabetes

För att förhindra återinsjuknande eller försämring av sjukdomstillstånd är sekundärprevention en viktig uppgift för hälso- och sjukvården. Patienter som drabbats av stroke, hjärtinfarkt och diabetes ska erbjudas samma sekundärpreventiva åtgärder oavsett bostadsort i Skåne. De verksamheter som når de nationella målnivåerna för dessa åtgärder ska föregå som gott exempel.

Jämlik hälso- och sjukvård

Jämlik hälso- och sjukvård innebär att vården tillhandahålls och fördelas på lika villkor för alla.¹²

Jämlik hälso- och sjukvård	
Övergripande mål	Delmål
Omotiverade skillnader i vård, behandling och bemötande ska minska	Metoder för att identifiera, analysera, samt följa upp omotiverade skillnader ska utvecklas
	Omotiverade skillnader inom hjärta-kärl, diabetes och stroke ska minska

Inriktning

Region Skåne ska bedriva en jämlik vård och minska de omotiverade skillnaderna, bland annat genom att följa nationella riktlinjer och regionala vårdprogram. För att ge jämlika resultat och upplevelser ska vårdens utbud och innehåll anpassas till den enskildes förutsättningar och behov.

Kunskap om omotiverade skillnader i hälso- och sjukvården

Det behövs utvecklad kunskap om medicinskt omotiverade skillnader för att kunna agera mot dessa. Därför behöver ett jämlikhetsperspektiv integreras i vårdens kunskapsstyrning och uppföljning. Verksamheter och kunskapsorganisationen ska kontinuerligt utvärdera vården utifrån ett jämlikhetsperspektiv. Region Skåne utvecklar uppföljningsmetoder i nationellt samarbete.

Indikationer på omotiverade skillnader i vård, behandling och rehabilitering

Flera studier och rapporter beskriver omotiverade skillnader i svensk hälso- och sjukvård, exempelvis i relation till kön, socioekonomi och geografi. I Region Skånes behovsrapport för planering av hälso- och sjukvård 2019 finns indikationer på omotiverade skillnader i vård, behandling och rehabilitering. Inom tandvården har skillnader i tandhälsa och erbjudande om tandvård uppmärksamats och insatser för att minska skillnader ska genomföras för målgrupperna barn och unga, beroende äldre samt sköra personer med funktionsnedsättning. Inom andra områden t ex barnövervikt och fetma finns skillnader i tillgången till vård och behandling, vilken bör dimensioneras efter behov. Dagens korta vårdtider på strokeenheterna i kombination med kompetensbrist medför att patienternas rehabiliteringsbehov i det akuta skedet efter stroke inte tillgodoses. Långsiktiga satsningar på flexibla och gemensamma vårdplatsresurser i form av mobila vårdteam ska utökas.

Jämlik palliativ vård – ett fokusområde för 2019

¹² <https://www.socialstyrelsen.se/jamlikhalsa-vardochomsorg/jamlikvard>

Allmän palliativ vård bedrivs inom alla vårdformer, såsom sjukhus, primärvård, hemsjukvård samt vård- och omsorgsboende. Allmän palliativ vård ska erbjudas samtliga patienter i livets slutskede i enlighet med det nationella vårdprogrammet för palliativ vård. Specialiserad palliativa vård och avancerad sjukvård i hemmet (ASIH) ska bli mer jämlik och utvecklas. En strategisk plan för specialiserad palliativ vård och annan avancerad sjukvård i hemmet för 2020-2025 ska tas fram inom ramen för framtidens hälsosystem.

Säker hälso- och sjukvård

Säker hälso- och sjukvård innebär att vårdskador ska förhindras. En vårdskada är enligt [Patientsäkerhetslagen](#) när en patient drabbas av lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.

Säker hälso- och sjukvård	
Övergripande mål	Delmål
Minska vårdskador	Minska förekomsten av trycksår, fallolyckor, vårdrelaterade infektioner och undernäring
	Minska överbeläggning, utlokalisering ¹³ samt överflyttning av patienter
	Ökad säkerhet i läkemedelsanvändningen
	Minska antibiotikaförskrivningen

Inriktning

Patientsäkerhet är av högsta prioritet inom Region Skånes hälso- och sjukvård, och nollvision avseende vårdskador ska råda. Detta innebär att ingen patient ska drabbas av skador som hade kunnat undvikas. För att nå uppsatta mål måste all hälso- och sjukvårdspersonal ha kunskap om rutiner för att identifiera, analysera, bedöma och åtgärda orsaker som kan leda till vårdskada. Vidtagna åtgärder ska följas upp för att se om de haft avsedd effekt. Arbetet ska vara långsiktigt och kontinuerligt. En framgångsfaktor för att främja patientsäkerhetskultur är en god arbetsmiljö. Andra områden för att nå en säker vård är kontinuitet, god omvårdnad och hög medicinsk kvalitet.

Verksamheterna ska arbeta för god tillgänglighet och förebygga suicid, undernäring, vårdrelaterade infektioner samt trycksår. En god och säker kommunikation i vårdens övergångar är ytterligare ett viktigt område. Patienter i slutenvård ska erbjudas vårdplats på adekvat vårdnivå. Förflyttning ska endast ske av medicinska skäl.

Säker ordination

Bristande samsyn och förståelse mellan patient och sjukvårdspersonal avseende ordinerad behandling är ett problem. Det kan leda till försämrad livskvalitet, onödiga sjukhusinläggningar och samhällsekonomiska kostnader. Brist på överblick av patientens alla

¹³ En utlokaliserad patient är en inskriven patient som vårdas på annan vårdenhet än den som har specifik kompetens och medicinskt ansvar för patienten.

läkemedel, oavsett försäljningsätt och förskrivare, är en patientsäkerhetsrisk. I Region Skånes strategi för förbättringsarbete är säker läkemedelsbehandling ett förbättringsområde med mätbara mål. Berörda verksamheter ska arbeta enligt dessa.

Antibiotika

Skåne har en hög användning av antibiotika jämfört med andra landsting. För att kunna arbeta mot detta, och undvika en ökad resistens, ska ett särskilt fokus läggas på att få tillgång till diagnoskopplad data, att verka för en ansvarsfull användning av antibiotika och att förskrivning sker i enlighet med läkemedelsrådets/Stramas¹⁴ riktlinjer.

Klagomål och synpunkter på vården

Vårdgivaren har ansvar att, från patienter och närstående, ta emot och handlägga klagomål och synpunkter på vården. Patienter och närståendes delaktighet kan bidra till ökad patientsäkerhet och utveckling av vården. För detta behövs ett system som kan möjliggöra lärande utifrån aggregerad data såväl på lokal som regional nivå.

Kunskapsbaserad vård

Kunskapsbaserad hälso- och sjukvård innebär att vården ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och utformas för att möta den individuella patientens behov på bästa möjliga sätt¹⁵.

Kunskapsbaserad hälso- och sjukvård	
Övergripande mål	Delmål
Öka kunskap om och följsamhet till vårdprogram och riktlinjer	Utveckla och stärka arbetet med kunskapsstyrning i enlighet med den nya nationella strukturen
	Förbättra anslutnings- samt täckningsgrad till nationella kvalitetsregister
	Fortsatt arbete för en rationell läkemedelsanvändning, i enlighet med Region Skånes läkemedelsstrategi 2017-2020

Inriktning

Kunskapsbaserad hälso- och sjukvård innebär att vården ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och utformas för att möta den individuella patientens behov på bästa möjliga sätt. Det gäller såväl vid enskilda patientmöten som investeringar eller organisatoriska förändringar. Det är viktigt att stimulera till, och skapa förutsättningar för, att ny kunskap kan inhämtas, utvecklas och användas.

Den snabba utvecklingen av medicinsk teknik och behandlingar möjliggör att allt fler sjukdomar och funktionsnedsättningar kan upptäckas och behandlas, vilket leder till ökad patientnytta och patienttillfredsställelse. Nya metoder och behandlingar ska införas på ett ordnat sätt medan rutiner och behandlingar som inte tillför värde för patienten ska avvecklas. Det ska finnas en transparent prioriteringsprocess som tar hänsyn till nytta, behov, etik och kostnadseffektivitet.

¹⁴ [Samverkan mot antibiotikaresistens](#)

¹⁵ [Socialstyrelsen God vård 2009](#)

Utveckling av kunskapsstyrning

Som en del i den nya nationella modellen för kunskapsstyrning ska det regionala och lokala arbetet i allt högre grad fokusera på implementering av nationella riktlinjer, regionala vårdprogram och andra kunskapsunderlag. Detta kräver samverkan mellan linjeorganisation och kunskapsorganisation. Effekten av vårdprogram och riktlinjer ska följas upp.

Uppföljning och analys är en viktig del i kunskapsbaserad vård. Förutsättningar för att bygga upp en regional analysenhet ska ses över. Det är av stor vikt att anslutnings- samt täckningsgrad till nationella kvalitetsregister ökar, och som ett sätt att bidra till detta ska arbetet med att utveckla direktöverföring av journaldata till kvalitetsregister fortsätta. Region Skåne ska delta i den nationella utvecklingen av kunskapsstyrning och i den nationella modellen för ordnat införande av nya läkemedel, samt anpassa den lokala organisationen på ett ändamålsenligt sätt.

Rationell läkemedelsanvändning

Utveckling av nya effektiva läkemedel i kombination med förbättrade diagnostikmöjligheter ska ses som en investering, inte bara för hälsa, utan också för god social och ekonomisk utveckling. Arbetet för en rationell läkemedelsanvändning, med fokus på hög kvalitet och effektivitet, fortsätter i enlighet med Region Skånes läkemedelsstrategi 2017-2020. Introduktion av nya läkemedel, enligt den nationella metoden ordnat införande, ska stödjas av regionala vårdprogram eller terapiriktlinjer för att skapa förutsättningar för en jämlik vård. Uppföljning ska ske systematiskt och i tillämpliga fall i nationell samverkan.

Effektiv hälso- och sjukvård

En effektiv vård är den vård som med tillgängliga resurser skapar bästa möjliga resultat, hälsa, för patienten. Det innebär att tillgängliga resurser ska utnyttjas på bästa sätt för att uppnå målen.¹⁶

Effektiv hälso- och sjukvård	
Övergripande mål	Delmål
Skapa bästa möjliga hälsa för patienten utifrån tillgängliga resurser	Utveckla effektiv vård inom nära vården
	Utveckla uppföljningen av effektiv vård, patientnytta och resultat, produktions- och kapacitetsplanering
	Utveckla uppföljningen av avvikelser

Inriktning

Hälso- och sjukvården ska vara effektiv och arbeta med moderna och evidensbaserade metoder samt modern teknik. En effektiv vård är den vård som med tillgängliga resurser skapar bästa möjliga resultat för patienten. Patienten ska involveras och göras delaktig i processen kring den egna vården. Hög kvalitet är en förutsättning för effektiv vård

Effektiv vård nära patienten

Samtliga verksamheter ska bidra till utvecklingen av en effektiv framtida hälso- och sjukvård, där det pågående arbetet med utvecklingen av den nära vården är ett prioriterat område. Vården ska utföras och synkroniseras utifrån patientgruppers behov snarare än sjukvårdens

¹⁶ [Effektiv vård SOU 2016:2](#)

organisatoriska delar. Omställning till nya arbetssätt behövs, exempelvis i form av fler vårdinsatser i öppen vård och för att ta vara på de möjligheter som digitalisering medför.

Vårdcentralerna ska stärkas som första linjens sjukvård och i större utsträckning koordinera patientprocesserna, vilket i synnerhet gäller de patientgrupper vars behov kräver hög grad av kontinuitet. Överföring och ansvar, för viss och lämplig specialiserad vård, från sjukhus till primärvård ska genomföras inom ramen för kunskapsstyrning, nära vård samt med följsamhet till överenskomna gränssnitt mellan verksamheter.

Vård ska i större utsträckning utföras i patientens hem och skötas i samverkan mellan vårdcentral, sjukhus och kommun. Det är av stor vikt att fortsatt arbete med samverkan i enlighet med Hälso- och sjukvårdsavtalet mellan Region Skåne och de skånska kommunerna sker för att en ny teambaserad hemsjukvård i Skåne ska vara fullt utbyggt 2020. För att vården ska vara effektiv, trygg och säker behövs fortsatt utveckling av samarbetet med kommunen samtidigt som det behövs en översyn av hela vårdkedjan så att den fungerar ändamålsenligt. Samordnad individuell plan (SIP) ska användas som verktyg i planeringen.

Avvikelsehantering

Alla verksamheter ska arbeta med avvikelsehantering. Avvikelser, samt patienters erfarenheter och synpunkter, bildar grund för förbättringsarbete och verksamhetsutveckling samt uppföljning av kvalitet och effektivitet.

Insatser för effektiv vård

Mer ändamålsenliga IT-beslutsstöd och dokumentationssystem som förenklar och minskar manuella administrativa insatser ska fortsatt utvecklas, i första hand inom ramen för SDV. Effekter av insatser som genomförs i syfte för en mer effektiv vård ska följas upp. Det gäller såväl införande av digitala lösningar som organisatoriska eller personella förändringar. Delar av vårdprocessen som tenderar att förlänga väntetider utan att tillföra värde för patienten ska identifieras och minimeras.

Uppföljning och utredning av verksamheter

Sjukhusstyrelsen Skånes universitetssjukvård (SUS) ska utvärdera vilka effekter sammanslagningen av sjukhusen i Malmö och Lund haft på tillgänglighet, effektiv resursanvändning, personalnöjdhet och samordning av vård. En utredning av möjligheten till nya driftsformer, exempelvis personaldrivna sjukhus, ska göras.

Tandvård

Tandvård	
Övergripande mål	Delmål
God och jämlik tandhälsa i befolkningen	Öka samverkan med olika aktörer för att förbättra tandhälsan hos barn och unga, beroende äldre, samt sköra personer med funktionsnedsättning

Inriktning

Tandvårdsverksamheten som bedrivs i Skåne ska fokusera på hälsofrämjande, förebyggande och god tandvård på lika villkor för befolkningen. Målsättningen är att bibehålla tandhälsa där den är god och förbättra tandhälsan för dem med sämre tandhälsa. Tandhälsan i befolkningen är generellt god men ojämnt fördelad. Personer med låg socioekonomisk status, sköra äldre, barn i utsatthet, personer med olika funktionsnedsättningar samt personer med omfattande och varaktiga omvårdnadsbehov är grupper som löper risk för sämre oral hälsa. Arbetet med att

minska skillnader i den orala hälsan, speciellt hos barn och unga vuxna i riskområden ska fortsätta under 2019.

Samverkan mellan tandvården, kommunerna och hälso- och sjukvården ska öka för att möjliggöra att grupper med risk för sämre oral hälsa får regelbunden kontakt med tandvården.

Prioriterade områden

Prioriterade områden ingår i Region Skånes Verksamhetsplan och budget 2019 med plan för 2020-2021 som beslutats av regionfullmäktige.

Primärvård

Primärvård	
Övergripande mål	Delmål
Utveckla primärvården som första instans vid behov av hälso- och sjukvård	Ett system med fast vårdkontakt och vid behov fast läkarkontakt ska successivt införas på vårdcentralerna och kommuniceras till skåningarna
	Patienternas förtroende för primärvården ska öka
	Primärvårdens samverkan med Skånes kommuner ska förbättras

Inriktning

Den skånska primärvården består av vårdcentraler, barnvårdscentraler, barnmorskemottagningar, familjecentraler, ungdomsmottagningar, psykoterapimottagningar samt smärtmottagningar/multimodal smärtbehandling. Primärvården ska präglas av valfrihet för patienten och ett utbud av flera olika vårdgivare.

Primärvårdens utveckling

Primärvårdens roll som första linjens nav för koordinering av hälso- och sjukvård ska stärkas samtidigt som patienternas förtroende för primärvården måste öka. Fler specialister inom allmänmedicin behövs och utbildningsinsatser ska prioriteras.

Fast vårdkontakt, och vid behov fast läkarkontakt, ska successivt införas på vårdcentralerna. Äldre samt kroniskt sjuka ska prioriteras i utbyggnaden av ett system för fast läkarkontakt på vårdcentral. Fast vårdkontakt kan vara specialistläkare i allmänmedicin, läkare av annan specialitet eller annan vårdprofession. För patienter som behöver insatser över tid, ska vården upplevas som sammanhållen. Vårdcentralerna ska ta ett större ansvar för patientens hela vårdprocess och har ett särskilt ansvar för att koordinera vården av dessa patienter med den kommunala hälso- och sjukvården och specialistkliniker på sjukhus. Äldresköterskan ska vara en koordinator för de som behöver, och vårdcentralerna ska framöver också utveckla samverkan med geriatriken för att förbättra kvaliteten i vården av de äldre.

Mobilt läkarstöd till prioriterade grupper, samt upprättande av samordnade individuella vårdplaner i samverkan med hemsjukvården, ska bidra till trygg, säker och effektiv vård som gör att fler kan stanna i sin hemmiljö. Mobila lösningar såsom teknisk utrustning och distansmonitorering kan också bidra till trygg och säker vård i hemmiljö. En översyn av den mobila vården ska göras för att utreda om mobil vård kan användas för att flytta vårdinsatser utanför vårdinrättningar.

Tillgängligheten, såväl vid akuta åkommor som för patienter med kronisk sjukdom, ska vara hög och kontinuerligt följas upp. Hög tillgänglighet och kontinuitet skapar trygghet och förtroende och ska prioriteras. Vårdgarantin inom primärvården förstärks 2019, vilket innebär att patienter har rätt till en medicinsk bedömning inom tre dagar. Bedömningen ska göras av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Detta ställer krav på utvecklad registrering, uppföljning och förändrat arbetssätt inom primärvården.

Kunskapen ska öka och metoder förbättras i primärvården avseende diagnostik och behandling av psykisk ohälsa. Samverkan med berörda aktörer ska förbättras såväl inom primärvård som mellan primärvård och specialiserad vård samt kommunala insatser. Vårdkedjan för ungdomar med psykisk ohälsa ska tydliggöras och stärkas så att vårdens aktiviteter blir en väl fungerande helhet ur individens perspektiv. Ungdomsmottagningarna är viktiga för de skånska ungdomarna, inte minst kopplat till den ökande psykiska ohälsan. Därför ska tillgängligheten till ungdomsmottagningar vara god och såväl den mobila som den digitala ungdomsmottagningen stärkas.

Den nära vården

Målbilden för den nära vården¹⁷ innebär:

Bättre befolkningshälsa

Hälsofrämjande, förebyggande och proaktiva insatser används systematiskt och uthålligt för en jämlik och hållbar utveckling.

Bättre upplevelse för patienter och medarbetare

Kontinuitet prioriteras där det är möjligt och patienten är medskapande i sin vård. Arbetssättet är personcentrerat och ledarskapet präglas av mod, tillit, tydlighet och dialog. Alla medarbetare tar ett ansvar för att skapa en bättre upplevelse för de vi är till för.

Bättre kvalitet

Bästa tänkbara kunskap är tillgänglig och beslutade vårdprogram är lätta att använda. Resultaten följs upp löpande för ökat lärande. Kompetensförsörjningen är anpassad till de nya krav som den omställda vården kräver. Alla utvecklingsprocesser ingår i en helhet, leder mot samma mål och utvärderas.

Ökad tillgänglighet

Primärvården är en första instans och är navet i vården tillsammans med annan specialistvård och den kommunala vården och omsorgen. Med hjälp av digitala lösningar sätter vi individen i centrum och erbjuder flera olika sätt att nå vården. Verksamheterna ska utvecklas för att kunna ta tillvara digitaliseringens möjligheter. Genom detta ska invånarnas möjligheter till självservice öka.

Effektiva processer

Vården och omsorgen är integrerad via gemensamma mål, tydlig planering, gemensamma system och utsedda ansvariga. Den nära vården är en aktiv och effektiv innovationsmotor för att skapa nya lösningar. Utveckling av den nära vården ska prioriteras och berörda verksamheter ska bidra till att uppnå målbilden.

¹⁷ [Nära vård – Sveriges kommuner och landsting](#)

Primärvårdens roll inom hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete

Primärvården har ett särskilt ansvar för sjukdomsförebyggande insatser och ska erbjuda rådgivning och stöd för bättre levnadsvanor. Arbetssätt och metod för riktade hälsosamtal på vårdcentral, för specificerade åldersgrupper, ska utvecklas under 2019 och införas 2020. Region Skåne ska stödja utvecklingen av familjecentraler, med särskild kompetens att främja barns hälsa, i samverkan med intresserade skånska kommuner. Målet för planperioden är att minst en familjecentral ska finnas i varje kommun som vill ingå i ett sådant samarbete.

Psykisk hälsa

Psykisk hälsa	
Övergripande mål	Delmål
God vård vid psykisk ohälsa	Överdödligheten hos personer med psykisk ohälsa ska minska
	God tillgänglighet till vård vid psykisk ohälsa
	Nollvision för suicid

Inriktning

Region Skåne ska tillhandahålla en god och likvärdig vård för personer med psykisk ohälsa. Utveckling ska ske i linje med [Region Skånes Strategiska plan för psykisk hälsa 2017-2023](#), ingångna ramöverenskommelser om samverkan mellan Region Skåne och Skånes kommuner, samt i linje med nationella riktlinjer.

Fortsatt arbete för god psykisk hälsa i befolkningen

Utvecklingen ska syfta till att den psykiska hälsan i befolkningen, levnadsförhållanden för personer med psykisk ohälsa, samt attityder till psykisk ohälsa i befolkningen förbättras. Vårdens alla aktiviteter ska organiseras som en väl fungerande helhet ur individens perspektiv och former för individens medskapande i sin egen vård ska utvecklas.

Psykisk ohälsa ökar i samhället generellt. Det finns en ökad risk för psykisk ohälsa hos personer med migrationsbakgrund såväl under de första åren i Sverige, som på lång sikt. Psykisk ohälsa bland barn och unga ökar. Barn- och ungdomspsykiatri ska förstärkas för att korta köerna – inget barn ska vänta mer än 30 dagar på utredning eller behandling. Samarbete med skolan och elevhälsan ska öka.

Sjukskrivning på grund av psykisk ohälsa ökar, framför allt bland kvinnor. Vården och det förebyggande arbetet i primärvården ska stärkas, och insatser för ökad tillgänglighet genomförs. Hälso- och sjukvården ska tidigt upptäcka risker, arbeta förebyggande, och ge rätt insatser på rätt vårdnivå till personer med psykisk ohälsa. Internetbaserad kognitiv beteendeterapi (KBT) ska utvecklas och stödja patienten och primärvårdens arbete mot psykisk ohälsa.

Arbetet med att förebygga suicid i enlighet med Region Skånes nollvision och handlingsplan för suicidprevention 2018-2023 ska fortsätta. Kunskap om psykisk hälsa och suicidprevention hos all hälso- och sjukvårdspersonal, och samverkan med berörda aktörer, ska förbättras.

Region Skåne ska tillhandahålla en jämlik psykiatrisk vård. De omotiverade stora skillnaderna i medellivslängd för gruppen med långvarig allvarlig psykisk sjukdom, exempelvis schizofreni och bipolär sjukdom, måste minska. Den somatiska ohälsan hos personer med psykisk sjukdom ska särskilt uppmärksammas genom målinriktade insatser. Psykisk ohälsa hos äldre ska motverkas och insatser för detta behöver utvecklas.

Region Skåne behöver kartlägga behov inom området missbruk och beroende med särskilt fokus på unga men även på förebyggande insatser. Samverkan ska förbättras och struktureras mellan primärvård, specialiserad vård, kommunala insatser och andra berörda parter. Missbruksvården behöver stärkas så att vårdens aktiviteter blir en väl fungerande helhet ur individens perspektiv.

Akutsjukvård

Akutsjukvård	
Övergripande mål	Delmål
Tillgänglig och effektiv akutsjukvård	Öka tillgängligheten i akutsjukvården
	Säkerställa kompetensförsörjning avseende specialistläkare och specialistsjuksköterskor

Inriktning

Ambulanssjukvård med hög kompetens och hög tillgänglighet är en förutsättning för god akutsjukvård. Behovet ökar inom ambulanssjukvården, både till följd av fler uppdrag och genom att mer specialiserade insatser kan genomföras. Insattiderna ska vara optimala och likvärdiga i hela Skåne. Ambulanssjukvården ska följas upp i särskild ordning vilket innebär att all offentligt finansierad ambulanssjukvård, oavsett driftsform, följs upp regionalt och utifrån gemensamma indikatorer för måluppfyllelse för den prehospitla vården i Region Skåne. Ambulanssjukvårdens organisation ska utvärderas och belysas i ett sammanhang av övriga prehospitla resurser¹⁸.

Utskrivning från intensivvårdsavdelningar (IVA) nattetid samt överflyttningar till annan IVA fortsätter att öka. Antalet intensivvårdsplatser och intermediära vårdplatser ska utökas för att motverka detta och öka patientsäkerheten.

För att uppnå hög kvalitet i det akuta omhändertagandet på regionens akutmottagningar är målsättningen att specialistläkare ska vara närvarande dygnet runt. Utbildningen av akutläkare ska fortsätta i enlighet med den regionala strategin för införande av akutläkare i Region Skåne (2015). Patienter som behöver läggas in på sjukhus ska skyndsamt överflyttas till vårdavdelning för att minska antalet patienter som ligger kvar på akutmottagningen. För att möjliggöra detta ska så kallade bedömningsplatser finnas i anslutning till akutmottagningarna för patienter som förväntas kunna lämna sjukhuset inom 24 timmar.

¹⁸ Samverkan med räddningstjänsterna i Skåne, sk IVPA-tjänster (I Väntan På Ambulans) samt med Skånetrafiken beträffande sjuktransporter.

Cancervård

Cancervård	
Övergripande mål	Delmål
Högkvalitativ cancervård i hela Skåne	Fortsatt utveckling av standardiserade vårdförlopp (SVF)
	Förbättra tillgången till cancerrehabilitering

Inriktning

Utvecklingen av cancersjukvården är fortsatt prioriterad. Det nationella arbetet med cancervård lyfter ökat fokus på prevention, tidig diagnostik, god tillgänglighet och förbättringar inom rehabilitering och palliativ vård vid cancer så att detta erbjuds jämlikt och med hög kvalitet¹⁹.

Utveckling för bättre utnyttjande av hela regionens kompetens och resurser ska fortsätta, och tillgängligheten öka. Under 2019 ska organiserad PSA²⁰-testning²¹ påbörjas i ett projekt och i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer ska införande av kolorektalcancerscreening förberedas inför 2020.

Region Skåne ska fortsatt delta aktivt i regionernas gemensamma arbete kring samarbete och nivåstrukturer av cancervården i Sverige.

Kostnader för läkemedel mot cancer förväntas öka. För att möjliggöra uppföljning av nya kostsamma läkemedel inom cancerområdet har ett regionalt uppföljningssystem byggts upp och registerstyrgrupp skapats. Detta ska fortsatt utvecklas under året.

Förlossnings-, neonatalvård och kvinnors hälsa

Förlossnings-, neonatalvård och kvinnors hälsa	
Övergripande mål	Delmål
God förlossnings-, neonatalvård och kvinnohälsa	Säker vård i samband med barnafödande - gravida och födande kvinnor upplever tillgänglig, trygg och sammanhållen vård
	Tillgänglig neonatalvård
	Säkra bemanning med rätt kompetens

Inriktning

Den demografiska utvecklingen, med allt fler personer i fertil ålder, innebär ökade behov inom förlossningsvård och kvinnohälsa. Förlossningsvård och kvinnors hälsa är prioriterade områden i enlighet med nationella överenskommelsen om bättre förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa 2015-2022 mellan staten och Sveriges kommuner och landsting. Sedan 2017 inkluderas även neonatalvård i överenskommelsen. Utveckling ska ske i enlighet med denna överenskommelse och [Region Skånes strategiska plan för ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården samt insatser för kvinnors hälsa 2017–2019](#).

¹⁹ https://www.regeringen.se/49b48b/contentassets/1b060974fa3340b0b1d9d5e1f265a673/langsiktig-inriktning-pa-det-nationella-arbetet-med-cancervarden-s2018_03084_fs.pdf

²⁰ PSA - Prostataspecifikt antigen

²¹ Organiserad PSA-testning innebär att män får tydlig information om PSA-provets för- och nackdelar och därefter tar individuella beslut om att testa sig eller inte.

Tillgänglig och god förlossningsvård ska säkerställas och såväl förlossningsplatser som eftervård anpassas till det ökade behovet. Vårdkedjan ska vara sammanhållen, födande kvinnor ska känna sig trygga hela vägen, före, under och efter graviditeten. Hänvisningar utan medicinsk grund ska minska i förlossningsvården. Hög närvaro av barnmorska hos kvinnor i aktiv förlossning ska eftersträvas och långsiktigt mål är en barnmorska per kvinna. Anpassade vårdplatser för eftervård ska finnas i anslutning till förlossningsavdelningarna för dem som har behov att stanna kvar, och andra vårdformer såsom öppen eftervård ska utvecklas. Amning har hälsofrämjande effekter för både mor och barn. I syfte att öka amningsfrekvensen ska verksamheterna stödja och främja amning. Uppföljning, och tillgänglighet till råd och stöd, efter förlossning ska förbättras såväl inom sjukhusvård som primärvårdens barn- och mödrahälsovård.

Tillgänglig och säker neonatal vård måste tillgodoses dygnet runt, årets alla dagar. Familjecentrerad vård och samvård av mor och barn är viktigt, inte minst för barnets tillfrisknande, och ska fortsatt utvecklas.

Utvecklingen av endometriosisvården ska fortsätta och nationell riktlinje införas. Kvinnor med bäckenbottenproblem efter förlossning eller sjukdom, ska erbjudas uppföljning och behandling.

Bättre vård för omskurna flickor och kvinnor

Vården för omskurna kvinnor och flickor ska utvecklas²². Region Skånes kvinnokliniker ska fungera som kliniskt, kunskapsmässigt och administrativt nav samt ansvara för klinisk mottagning där professionella, med rätt kompetens för uppdraget, tillgodoser målgruppens behov både kroppsligt och psykiskt. Rutiner för vård av omskurna kvinnor och flickor ska tas fram gemensamt av berörda aktörer för ökad tydlighet och för en mer jämlik vård i Skåne.

En drivande utvecklingsaktör

Klinisk forskning

Klinisk forskning	
Övergripande mål	Delmål
Öka den kliniska forskningen	Forskningen ska resultera i förbättrade resultat för patienterna
	Forskningen ska resultera i kommersiella produkter, tjänster och arbetstillfällen

Inriktning

Forskningsinfrastrukturen ska utvecklas i nära samverkan med akademien och näringslivet. Den kliniska forskningens kvalitet har utvärderats av Vetenskapsrådet. Region Skåne tillsammans med medicinska fakulteten vid Lunds universitet kom ut väl och fick höga

²² Beslut Regionfullmäktige

vitsord för förmågan att omsätta translationell forskning²³ till innovation och implementering i hälso- och sjukvårdens verksamhet. Arbetet med dessa strukturer kommer ytterligare att förbättras.

Under planperioden kommer särskilda forskningsutrymmen om 30 procent att utlysas för läkare men framför allt för de med medellånga vårdutbildningar. Detta för att öka möjligheten att kombinera forskning med kliniskt arbete även i dessa grupper. Tillsammans med akademiska Region Skåne verka för att den egna forskningen ges tillgång till forskningsanläggningarna Max IV och ESS genom att materialforskning kompletteras med applikationer för medicinsk forskning.

Genom Region Skånes Life science-strategi, ska klinisk forskning och innovationer stärkas. Visionen är att Region Skåne ska vara en ledare för regionala innovationsinsatser, med hälso- och sjukvården som hävstång, för snabb tillväxt och innovation inom Life science-området. Personlig medicin är ett av de prioriterade områdena i Life Science strategin och Region Skåne deltar i två stora nationella projekt inom området, CAMP som avser gen- och cellterapi samt GMS som syftar till att använda genomik²⁴ för att diagnostisera och behandla patienter.

Nationell högspecialiserad vård ska fortsatt utvecklas

I juli 2018 infördes en ny lag kring Nationell högspecialiserad vård. Den nya lagen innebär att hela vårdkedjan omfattas vilket ökar omfattningen av högspecialiserad vård från cirka en promille till fem procent av alla vårdtillfällen. I rikssjukvård har endast ett eller två sjukhus tidigare kunnat få uppdraget medan det enligt den nya lagen kan vara upp till fem sjukhus som får uppdrag att bedriva nationell högspecialiserad vård. Enligt den nya lagen kommer uppdragen att gälla tills vidare vilket även kommer att gälla beslutade rikssjukvårdsuppdrag som då övergår enligt den nya lagen och inte blir tidsangivna.

Regions Skånes övergripande mål inom området är att behålla rikssjukvården på befintliga områden samt att få fler nationella uppdrag inom ramen för nivåstrukturer av cancer. Vid Skånes universitetssjukhus bedrivs rikssjukvård inom flera områden. Dessa är hjärtkirurgi på barn och ungdomar, hjärtkirurgi på vuxna med medfödda hjärtfel, hjärtransplantation och lungtransplantation, kirurgi vid medfött diafragmabräck, viss kirurgi vid vissa anorektala och vissa urogenitala missbildningar samt vid Hirschsprungs sjukdom.

När det gäller nationell nivåstrukturer av cancer kan det lämnas till max sex enheter i Sverige och fram tills nu har elva områden utretts. Region Skåne har fått uppdrag kring nedanstående områden vilka bedrivs av Skånes universitetssjukhus:

- Radiokemoterapi i botande syfte vid analcancer
- CRS/HIPEC vid spridd cancer i bukhålan
- Kirurgi vid matstrupscancer, definierade ovanliga tillstånd
- Kirurgisk och onkologisk behandling i botande syfte vid vulvacancer
- Kirurgi i botande syfte vid analcancer
- Kirurgi i botande syfte vid peniscancer
- Diagnostik och behandling av barn och vuxna med skelett- och mjukdelssarkom i extremiteter och bålvägg samt buksarkom

Profilerings och specialisering av sjukhusens uppdrag är en metod för att på bättre sätt använda befintlig kapacitet samt förbättra kvalitet, tillgänglighet och patientsäkerhet. Inte minst inom kirurgisk behandling finns ett samband mellan goda resultat och antal utförda åtgärder. För att

²³ Translationell forskning är forskningens väg från vården, till laboratoriet och sedan åter till vården i form av ny behandling eller terapi.

²⁴ Genomik är studie av arvs massa

nå största effekt av denna profilering måste hela vårdkedjan, från diagnostik till behandling efter operation, fungera optimalt. Ett aktivt samarbete i Södra sjukvårdsregionen, som innefattar Skåne, Halland, Kronoberg och Blekinge, är av stor betydelse för att upprätthålla och vidareutveckla den specialiserade sjukvården i södra Sverige och i Skåne. Samarbetet och profileringen mellan olika vårdnivåer inom sjukvårdsregionen ger ökad tillgänglighet, bättre vård och attraktivare arbetsplatser. Detta tar sig uttryck i gemensam planering av vården och gemensamma planer för utbildning, rekrytering och bemanning.

Digitalisering för framtidens hälso- och sjukvård

Digitalisering och utvecklingen av e-hälsa²⁵ ska ske i enlighet med [e-hälsostrategi för Region Skåne år 2016 -2020](#). Arbetet inom ramen för e-hälsostrategin ska bidra till de nya lösningar och arbetssätt som krävs för att vi även i framtiden ska kunna erbjuda invånarna en tillgänglig, trygg och kvalitetssäkrad hälso- och sjukvård. Ambitionen är att bli Sveriges ledande region i att utveckla, erbjuda och använda digitala tjänster inom hälso- och sjukvården. För att öka takten med införande av digitala tjänster ska styr- och ersättningsystem anpassas så att de skapar förutsättning för en sådan utveckling.

För ett ordnat införande ska en omställningsplan och arbetssätt tas fram för planperioden.

Miljö

[Region Skånes miljöprogram](#) för åren 2017-2020 är en offensiv satsning på framtiden och miljöarbetet ska vara en integrerad del av verksamhetens styrning och utveckling. Inom hälso- och sjukvården ska särskilt fokus sättas på att bidra till minskad miljöpåverkan avseende resor, energianvändning, läkemedelsanvändning, kemikalieanvändning, beställning av kost och material samt avfallssortering. Målsättningen är att minska materialanvändningen, minska avfallet, öka kunskapsnivån om läkemedels miljöeffekter och hur dessa kan minimeras, samt minska antalet tjänsteresor.

Attraktiv arbetsgivare

Den framtida kompetensförsörjningen ska säkras

En god arbetsmiljö, där medarbetare trivs, kan utvecklas, och har möjlighet att påverka sin arbetsplats, är centralt. Arbete för god arbetsmiljö ska bedrivas i alla verksamheter. Införandet av sjukhusstyrelser som ett led i Hälso- och sjukvårdens förändrade organisation skapar förutsättningar för ett decentraliserat beslutsfattande nära professionen.

Kompetensförsörjningen idag och i framtiden är en av hälso- och sjukvårdens stora utmaningar. De vårdgivare, såväl offentliga som privata, som verkar i det skånska hälso- och sjukvårdssystemet måste arbeta aktivt för att säkra kompetensförsörjningen. En viktig del i detta är att bättre nyttja den potential som finns i utbildningsuppdraget. Utbildningsuppdraget ger möjlighet till rekrytering av framtida medarbetare, förutom att studenter berikar verksamheten med sina kunskaper. Det skånska hälso- och sjukvårdssystemets kapacitet att ta emot studerande för utbildning, praktik eller motsvarande, måste utnyttjas optimalt och varje utbildningsperiod genomföras med högsta möjliga kvalitet. För att den praktiska delen av utbildningarna ska bli kvalitativt bra för både studenter och verksamheten är det av största vikt att det finns handledare i verksamheterna.

²⁵ E-hälsa (elektronisk hälsa) handlar om att använda digitala verktyg och utbyta information digitalt.

Att bättre tillvarata kompetensen hos sjukvårdsutbildade som kommer från andra länder är en allt viktigare del i kompetensförsörjningen. Verksamheter ska erbjuda auskultations-/praktikplatser för att främja och korta vägen in i arbetslivet för utlandsutbildade. Rekrytering av personer med funktionsnedsättning ska fortsatt främjas.

Kompetensförsörjningsutmaningen måste också mötas med olika kompetensutvecklingsinsatser. Kompetensutvecklingsinsatserna ska styras mot identifierade bristområden och en ökad styrning av specialistutbildning för såväl läkare som sjuksköterskor inom prioriterade områden. Införande av förändrade arbetsätt kommer att ställa nya krav och förväntningar på såväl chefer som medarbetare som i sin tur måste stödjas av kompetensutvecklingsinsatser. Det pågående arbetet med rätt använd kompetens, d.v.s. att uppgiftväxla mellan yrkeskategorier och att undersöka möjligheterna för nya yrken eller kompetenser för att avlasta vårdpersonal, ska fortsätta. I Region Skåne ska heltidstjänst vara norm. Deltid ska ses som en möjlighet om arbetstagaren så önskar. Årlig uppföljning som ska främja jämställda löner ska genomföras.

Långsiktigt stark ekonomi

Region Skånes verksamheter finansieras av de skånska skattebetalarna. Verksamheter har en skyldighet att hushålla med skattemedlen på bästa sätt och ständigt arbeta för att öka såväl produktiviteten som effektiviteten. Alla förändringar ska vara finansierande innevarande år och får inte överstiga de budgetramar som angivits i plan år två och tre. Beslut utöver given budgetram ska efter beredning i regionstyrelsen underställas regionfullmäktige.

De statliga medlen till landstingen, enligt särskilda överenskommelser inom hälso- och sjukvården, ingår i den totala budgeterade finansieringen i skånsk hälso- och sjukvård. Berörda verksamheter ska, inom givna ekonomiska ramar, verka för att inriktningar och krav i överenskommelserna uppnås samt följa upp insatser och effekter.

För att uppnå långsiktigt stark ekonomi krävs insatser som ökar kvaliteten, patientsäkerheten samt eliminerar kvalitetsbristkostnader. För att förbättra vårdkvalitet och samtidigt kontrollera kostnaderna ska införande av nya behandlingsmetoder ske parallellt med utmönstring av medicinska metoder som inte längre betraktas som värdeskapande för patienten. Ett långsiktigt systematiskt arbete med ständiga förbättringar ska bedrivas. Handlingsplan *Strategi för förbättringsarbete i Region Skåne* syftar till att frigöra och förbättra tillgängligheten, patientsäkerheten, omvårdnaden och den medicinska kvaliteten. Detta förväntas leda till en ökad kostnadseffektivitet. Under 2019 ska fortsatt arbete för kvalitetsutveckling genomföras enligt planen.